

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

HENKILÖMATRIKKELIT

Päivitetty 27.07.2010

www.tietosuoja.fi

Sisällysluettelo

1. MIKÄ ON HENKILÖMATRIKKELI
2. HENKILÖMATRIKKELIREKISTERIN PERUSTAMISEN EDELLYTYKSISTÄ
3. MISTÄ TIEDOT MATRIKKELIIN
4. MITÄ TIETOJA MATRIKKELIIN SAA KERÄTÄ
5. REKISTERISELOSTE
6. SUOSTUMUKSEN MERKITYS
7. TIEDOTTAMINEN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ
8. REKISTERÖIDYN KIELTO-OIKEUS
9. KUOLLEITA KOSKEVAT TIEDOT

Mikä on henkilömatrikkeli

Henkilömatrikkelilla tarkoitetaan henkilötietolain 17 §:n 2 momentin mukaan julkaisua, jossa rekisteröityjä yhdistävänä tekijänä on tietty ammatti tai koulutus, työ- tai muun yhteisön jäsenyys taikka asema tai saavutukset kulttuurin, urheilun, talouselämän tai muulla yhteiskuntaelämän alalla tai muu näihin rinnastettava seikka.

Henkilötietolaissa on tarkoitus säännellä *julkaisua varten* kerättäviä taustarekisterejä. Näin ollen erilaisiin tietoverkoissa oleviin asiantuntija- yms. luetteloihin ei sovelleta henkilömatrikkeleja koskevia säännöksiä, jos luetteloa ei ole tarkoitettu julkaistavaksi siten kuin painotuotteista on säädetty. Tällaisten tietoverkoissa olevien luetteloiden käyttötarkoitus on siis toinen kuin henkilömatrikkeliin. Tarkoitettut luettelot ovat kyllä henkilörekisterejä, mutta niihin sovelletaan henkilötietolain yleisiä säännöksiä eikä 17 §:ää. Tällöin pääsääntö on, että avoimeen tietoverkkoon saa laittaa elossa olevan henkilön tietoja ainostaan hänen suostumuksellaan.

Henkilömatrikkelirekisterin perustamisen edellytyksistä

Pääsääntöisesti henkilörekisterin pitäminen edellyttää asiakas-, palvelu-, työ- tms. suhdetta rekisterinpitäjän ja rekisteröitävän välillä. Tästä säännöstä poiketen mm. henkilömatrikkeliä varten pidettävään rekisteriin saa mainitun 17 §:n 1 momentin nojalla kerätä henkilötietoja, **vaikka**

- rekisteriin merkittävä henkilö ei ole antanut tähän suostumustaan tai
- rekisterinpitäjän ja rekisteröidyn välillä ei ole asiallista yhteyttä (rekisterinpidon yleisiin edellytyksiin kuuluva yhteysvaatimus ei täyty).

Mistä tiedot matrikkeliin

Yleensä henkilömatrikkelitietojen kerääminen aloitetaan jostakin toisesta rekisteristä (esim. opilaitosten arkistoista ja väestörekisteristä) saatavilla perustiedoilla. Rekisterinpitäjä lähettää nämä tiedot rekisteröidyn tarkistettavaksi ja täydennettäväksi. Mikäli rekisteröity ei täydennä tietoja eikä kiellä tietojen käyttämistä, voi matrikkelirekisterinpitäjä julkaista nämä perustiedot sellaisenaan.

Hyvä rekisteritapa edellyttää, että pääosa matrikkeliirekisterin tiedoista kerätään henkilöltä itseltään. Näin voidaan parhaiten varmistua tietojen oikeellisuudesta sekä siitä, ettei rekisteröity halua käyttää lain hänelle suomaan oikeutta kieltää tietojensa käyttäminen.

Mitä tietoja matrikkeliin saa kerätä

Henkilötietolain 17 §:n 1 momentin mukaan henkilömatrikkeliirekisteriin saa kerätä ja tallettaa

- rekisterin tarkoituksen kannalta tarpeelliset yksilöintitiedot rekisteröidystä ja tämän avio-
puolisosta sekä rekisteröidyn lapsista ja vanhemmista,
- tiedon henkilömatrikkeliin perusteena olevasta rekisteröityjä yhdistävästä tekijästä ja tä-
hän liittyvät tiedot sekä
- yhteystiedot yhteydenottoa varten (Henkilötietolaki 17 §).

Tarpeellisia yksilöintitietoja ovat lain esitöiden mukaan nimi, syntymäaika ja -paikka, vihkimisai-
ka, kuolinaika ja -paikka, arvo sekä ammatti.

Rekisteriseloste

Henkilötietolain 10 §:ssä tarkoitettu, jokaisen saatavilla pidettävä rekisteriseloste, tulee laatia
kaikista henkilörekistereistä. Selosteesta pitää ilmetä

- rekisterinpitäjä yhteystietoineen
- henkilötietojen käyttötarkoitus
- kuvaus rekisteröidyistä sekä
- kuvaus rekisteriin kerättävistä tiedoista.

Lomakkeita saa tarvittaessa tietosuojavaltuutetun toimistosta tai kotisivuilta, www.tietosuoja.fi.

Suostumuksen merkitys

Henkilömatrikkeliin tietojen käyttäminen internetissä vaatii lähtökohtaisesti rekisteröidyn suostu-
muksen

Matrikkeliirekisterin tietosisältö voi olla edellä selostettua laajempi tai matrikkeliirekisteriin voi tal-
lettaa ns. *arkaluonteisen tiedon vain rekisteröidyn nimenomaisella suostumuksella*. Arkaluonteis-
et tiedot on lueteltu henkilötietolaissa.

Tällaisia tietoja ovat esim. poliittista ja uskonnollista vakaumusta, rikollista tekoa tai rangaistus-
ta, ammattiliiton jäsenyyttä henkilön terveydentilaa sekä rotua tai etnistä alkuperää kuvaavat tie-
dot.

Lisäksi on syytä muistaa, että vaikka henkilötunnuksen käsittely rekisteröidyn yksiselitteisellä
suostumuksella on lain mukaan mahdollista, *ei henkilötunnusta tule käyttää henkilömatrikkeleis-
sa tai muissakaan julkaisuissa*.

Tiedottaminen henkilötietojen käsittelystä

Rekisterinpitäjä on henkilötietolain 24 §:n mukaan velvollinen huolehtimaan siitä, että rekisteröi-
ty saa tiedon häntä koskevien tietojen käsittelystä. Tästä ns. informointivelvollisuudesta voidaan
poiketa ainoastaan, jos tietojen antaminen rekisteröidylle on

- mahdotonta tai
- vaatii kohtuutonta vaivaa tai
- aiheuttaa olennaista vahinkoa tai haittaa.

Arviointiin vaikuttavina seikkoina mainitaan lain esitöissä rekisteröityjen määrä ja käsiteltävien

tietojen ikä.

Rekisteröidyn kiello-oikeus

Rekisteröidylle on henkilötietolain 30 §:n mukaan annettu oikeus kieltää häntä itseään koskevien tietojen käsittely mm. matrikkeleja varten. Kielto-oikeuden käyttäminen on mahdollista kahdessa vaiheessa. Kiellon voi ilmoittaa

- koska tahansa mille tahansa rekisterinpitäjälle, joka mahdollisesti luovuttaa tietojasi henkilömatrikkeleja varten (esim. matrikkeleja julkaisevat yhdistykset, työnantajat, oppilaitokset tai väestörekisteri) tai
- siinä vaiheessa, kun matrikkeliirekisterinpitäjä 24 §:n mukaisesti ilmoittaa rekisteröidylle tätä koskevien tietojen tallettamisesta.

Kuolleita koskevat tiedot

Henkilötietolaissa ei ole nimenomaisia säännöksiä kuolleiden henkilöiden henkilötietojen käsittelystä. Aiemman soveltamiskäytännön mukaisesti on katsottuava, että laki koskee myös kuolleita henkilöitä.

Koska mm. informointi ja kiello-oikeuden käyttäminen ei luonnollisesti tule kysymykseen, jää yksityisyyden suojan toteutuminen käytännössä jo kuolleen rekisteröidyn henkilön oikeudenomistajien toimenpiteistä riippuvaksi. Jos on mahdollista, että rekisteröidyn oikeudenomistajien yksityisyyden suoja saattaisi kärsiä, on syytä suhtautua kriittisesti kuolleita henkilöitä koskevien tietojen rekisteröintiin.